

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИЗНАЧЕННЯ ЕФЕКТУ ВІД ВПРОВАДЖЕННЯ АВТОМАТИЗОВАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ

Гаркуша С.А., к.е.н.

Сумський національний аграрний університет

Статтю присвячено визначенню і теоретичному обґрунтуванню ефекту від впровадження автоматизованої системи обліку, аналізу і аудиту та їх місцю в господарській діяльності підприємства.

The article is devoted to the definition and theoretical grounding effect of the introduction of automated accounting, analysis and audit and their place in business enterprise.

Постановка проблеми. Комплексна автоматизація підприємства – це створення єдиного інформаційного простору, який інтегрує роботу всіх підрозділів. Автоматизована система пов'язує бухгалтерський, фінансовий, оперативний облік і корпоративний документообіг.

Комп'ютерні програми для автоматизації бухгалтерського обліку встановлені сьогодні в більшості підприємств, і економічний ефект від їх впровадження є кращим підтвердженням того, що автоматизований облік має багато переваг. Але все таки є підприємства, які продовжують здійснювати облікову діяльність вручну, зберігаючи негативне відношення до комп'ютеризації. У бухгалтерів небажання змінити спосіб обліку – це перш за все боязнь розлучитися із звичною роботою, страх перед новими починаннями, побоювання, що програми автоматизації бухгалтерського обліку будуть дуже складними. У негативно налаштованих керівників автоматизація бухгалтерського обліку часто асоціюється з позаплановою витратою грошових коштів і супроводжується недовірою до нових технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розв'язанню теоретичних і практичних питань ефект від впровадження автоматизованої системи обліку, аналізу та аудиту присвячена значна кількість досліджень вітчизняних вчених таких як: Ф.Ф. Бутинця, С.В. Івахненкова, М.М. Коцупатрого, М.Ф. Огійчука, П.В. Іванюти та ін. Проте, залишається багато дискусійних питань, що недостатньо узагальнюють його місце в процесі господарської діяльності підприємства. Все це обумовило вибір теми статті, спрямованого на сприяння їх теоретичного, методичного і практичного дослідження.

Постановка завдання. Мета статті – визначити і теоретично обґрунтувати ефект від впровадження автоматизованої системи обліку, аналізу та аудиту і встановити їх місце в господарській діяльності підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Професійне ведення бухгалтерського обліку – одна із складових успіху будь-якого підприємства, причому незалежно від сфери його діяльності, кількості співробітників, об'ємів продаж або виробництва. Саме у бухгалтерському обліку відбиваються всі господарські операції підприємства, виводяться різні види звітності. Тому відповідні системи бухгалтерського обліку, незалежно від того, які у

них масштаби, програмно-апаратні платформи і вартість, повинні, перш за все, забезпечувати максимально якісний облік, а також зручність та надійність в експлуатації.

Сучасні програмні продукти з автоматизації обліку дають підприємству декілька переваг, а саме: значно збільшується оперативність, точність і ефективність роботи з ведення бухгалтерського обліку; знижується кількість ризиків, обумовлених наявністю людського чинника; програмне забезпечення дозволяє у будь-який момент часу мати доступ до інформації; на підставі наявної в базі даних інформації можна провести ретельний аналіз і вибрати способи підвищення ефективності роботи підприємства, а також визначити найбільш перспективні джерела отримання прибутку. Окрім цього, завдяки функціям захисту даних і можливості створення архівних копій, при використанні автоматизованих комп'ютерних систем обліку виключається ризик втрати інформації. Наявність різних інтегрованих модулів дозволяє працювати з однією базою даних різними відділами підприємства, виключаючи непотрібне дублювання інформації.

О. Нетьосова [4] називає чотири методи отримання даних:

1) на основі результатів діяльності підприємства за минулі роки прогнозуються економічними методами результати на рік і порівнюються з фактичними. Але для досить точного прогнозування умови роботи підприємства не повинні зазнавати істотних змін, що було можливе при плановій економіці. При ринковій економіці умови роботи підприємства постійно змінюються;

2) нормативні методи оцінки очікуваної економічної ефективності автоматизованої інформаційної системи можливі за наявності таких нормативів. Але вони відсутні. Причина – різноманітність підприємств, автоматизованих систем, умов їх роботи;

3) експертні методи. Це досить тонка процедура, її результати можуть залежати від компетентності експертів, чіткості поставленого завдання, інформації, що надається експертам, і т.д.;

4) імітаційні методи полягають в моделюванні на комп'ютері самого об'єкту управління, системи управління і оснований на використанні математичних моделей, тобто досить складного математичного апарату.

М.П. Гарасим та Л.Я. Сайко [1, с. 332] зазначають, що завдання автоматизації полягає у підвищенні результатів фінансово-господарської діяльності підприємства на базі оперативного отримання якісної, своєчасної інформації, яка є основою для прийняття управлінських рішень. В умовах сучасної інформаційної технології найперспективнішим напрямом застосування обчислювальної техніки є створення і впровадження інформаційних систем нового покоління, які зорієнтовані на розподільну обробку даних на основі автоматизованих робочих місць планово-управлінського персоналу, обчислювальних мереж, експертних систем підтримки прийняття рішень.

В свою чергу, А.М. Огнева, Д.Л. Кобець [5, с. 111] вказують, що вдало підібране та ефективно налагоджене програмне забезпечення бухгалтерського обліку забезпечує максимальну ефективність управління підприємством в цілому та системи бухгалтерського обліку зокрема. Використання інформа-

ційних технологій в бухгалтерському обліку забезпечує його оперативність, так як в такому випадку, стан розрахунків, активів та зобов'язань можна контролювати в будь-який момент часу. За допомогою довідкових реєстрів та системи оперативного спостереження, без втручання людини в розрахунки, можна отримати обороти та залишки по кожному з рахунків. Сучасний керівник підприємства не може дозволити сьогодні собі прийняття управлінських рішень не маючи достовірної, повної інформації, яка надається автоматизованою системою бухгалтерського обліку.

Основними вигодами від впровадження АСБО, за даними В.О. Осмятченко [6, с. 180] є: зниження операційних і управлінських витрат, економія обігових коштів, зменшення циклу реалізації продукції, зниження комерційних витрат, зменшення дебіторської заборгованості, збільшення обіговості засобів. Класичним ефектом упровадження ІС, на думку автора, є зниження витрат на підвищення якості контролю собівартості продукції за рахунок точної їх деталізації.

Щодо ефективності використання комп'ютеризації, то автори В.В. Євдокимов та Д.Л. Лозинський [2] зазначають, що методика аналізу економічної ефективності від комп'ютеризації бухгалтерського обліку повинна володіти властивістю системності, розглядаючи систему бухгалтерського обліку як частину загальної інформаційної системи підприємства, що дозволить врахувати також синергетичний ефект від поєднання всіх елементів існуючої системи.

Також автори В.В. Євдокимов та Ю.Д. Довгаль [3, с. 86-87] вказують на те, що ефект від впровадження КСБО у корпораціях підлягає вимірюванню, незважаючи на загальноприйнятту думку про неможливість адекватної оцінки. В умовах інформаційного суспільства єдино вірним підходом до вирішення проблеми може слугувати урахування фінансових й нефінансових ефектів від таких заходів. Отже, розширення і посилення функцій бухгалтерського обліку, використання його аналітичного потенціалу на сьогодні – основне і достовірне джерело управлінської інформації. Поява потужних спеціалізованих програмних продуктів, здатних моделювати варіанти дій з оцінкою можливих фінансових і виробничо-економічних результатів, дозволяє створити повний управлінський цикл і використовувати інформативність бухгалтерського обліку у внутрішньо фірмовому управлінні на більш високому рівні.

В даний час ледве не єдиний можливий шлях визначення ефективності інвестицій у інформаційні технології для підприємств полягає в тому, щоб отримати відповідь на запитання: чи можливо коштами, що були виділені на автоматизацію, досягти поставленої мети? Використання програми автоматизації бухгалтерського обліку підвищує оперативність та економічність роботи бухгалтерії. Своєчасне отримання необхідної інформації та достовірних даних – основа ефективної роботи підприємства. Одним з найбільш важливих переваг комп'ютерної обробки бухгалтерської інформації є отримання даних не лише про стан справ у бухгалтерії, але й відомостей про ефективність роботи всього підприємства. Підготувати штат до роботи з програмою автоматизації бухгалтерського обліку або набрати кваліфікований персонал –

першочергове завдання. Ефективність автоматизації бухгалтерського обліку багато в чому залежить від рівня професіоналізму працівників, особливо якщо робота буде проводитись в мережі. Швидко та недорого встановлення програми поставить підприємство на новий рівень.

Для впровадження на підприємстві системи автоматизованого обліку необхідно, в першу чергу, певна технологічна база для встановлення відповідного програмного забезпечення. Аби максимально ефективно використовувати можливості подібних систем, бажано відразу визначитися, виконання яких саме ділянок роботи слід автоматизувати найбільш повно. Підприємство може придбати повний програмний пакет, або вибрати певні модулі, аби не переплачувати за незатребувані продукти.

При впровадженні автоматизованої інформаційної системи будуть досягнуті наступні цілі:

- скорочення паперового документообігу;
- посилення контролю за виконання доручень за рахунок наявності повної інформації про виданих кожному виконавцеві завданнях з врахуванням термінів виконання і результатів виконання робіт і, як наслідок, підвищення виконавської дисципліни;
- раціональний розподіл навантаження на співробітників і прозорість їх роботи за рахунок аналізу виданих завдань і своєчасності їх виконання;
- скорочення часу на створення документів за рахунок використання типових шаблонів і раніше створених документів;
- скорочення часу на пошук документів за рахунок єдиного структурованого зберігання документів з можливістю пошуку за ключовими запитами;
- прискорення документообігу за рахунок автоматичного переміщення документів між співробітниками, відсутність необхідності фізичного розмноження і переміщення паперових копій документів, можливості паралельної розсилки документа;
- скорочення втрат документів за рахунок їх зберігання в єдиному електронному архіві, ведення реєстраційних карток на існуючі паперові документи і зменшення руху паперових документів;
- забезпечення безпеки документів за рахунок виключення несанкціонованого доступу;
- зниження матеріальних витрат на папір і оргтехніку за рахунок скорочення паперового документообігу;
- зниження тимчасових витрат на обробку документів;
- накопичення корпоративних знань (зберігання історії листування, обґрунтування прийнятих рішень та інших документів), що дає можливість приймати рішення, основані на досвіді, уникати повторення помилок, а також швидко навчати нових співробітників.

Досвід автоматизації підприємств дозволяє зробити висновок про ефективність управління бізнес-процесами та ресурсами підприємства шляхом впровадження моделі, що об'єднує облік, документообіг, системи планування і бюджетування. Основний ефект досягається в економії витрат, часу обробки операцій у межах автоматизації документообігу і мінімізації помилок,

організації оперативного обліку та моніторингу стану підприємства (групи підприємств) в цілому, за підрозділами, бізнес-процесами і довільними параметрами, що задаються керівниками.

Висновки. Сама по собі автоматизація взагалі не має цілей. Цілі можуть мати лише конкретні ділянки бізнесу, якими займається підприємство. А автоматизація обліку, аналізу та аудиту в цих ділянках покликана поліпшити деякі показники, якими можна управляти і, тим самим, вплинути на поліпшення фінансового стану. Таким чином, ефект від впровадження автоматизованої системи складається з прямого ефекту від впровадження системи, пов'язаний з економією коштів і робочий час співробітників, і непрямий ефект, пов'язаний з поліпшенням управлінських процесів, як контроль виконавської дисципліни, можливість накопичення знань і т.д.

Література:

1. Гарасим М.П. Необхідність інформаційних систем і технологій в управлінні підприємством [Текст] / М.П. Гарасим, Л.Я. Сайко. // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія „Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку”. – 2012. – № 722 – С. 327-332.

2. Євдокимов В.В. Аналіз економічної ефективності впровадження бухгалтерських інформаційних систем [Електронний ресурс] / В.В. Євдокимов, Д.Л. Лозинський. // Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Natural/Vzhdtu/econ/2009_3/11.pdf.

3. Євдокимов В.В. Ефективність впровадження комп'ютерної системи бухгалтерського обліку у корпораціях [Текст] / В.В. Євдокимов, Ю.Д. Довгаль. // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Міжнародний збірник наукових праць. – 2010. – Випуск 1(16) – С. 76-87.

4. Нетёсова О. Методы оценки эффективности автоматизированных информационных систем [Електронний ресурс] / О. Нетёсова. // Режим доступу: http://www.buhcomp.ru/htm/new_namb/arhive_2004/07/statyi/statya_2.shtml.

5. Огнева А.М. Особливості застосування інформаційних технологій в управлінні підприємством [Текст] / А.М. Огнева, Д.Л. Кобець. // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 5, Т.3 – С. 107-111.

6. Осмятченко В.О. Економічна оцінка ефективності впровадження інформаційних технологій у бухгалтерський облік [Текст] / В.О. Осмятченко. // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Міжнародний збірник наукових праць. – 2010. – Випуск 1(16) – С. 178-182.

Рецензент: д.е.н., професор Мішенін Є.В.

УДК 339.138

ВИБІР ОПТИМАЛЬНИХ ЕЛЕМЕНТІВ КОМПЛЕКСУ МАРКЕТИНГУ

Деркачов П.С., аспірант

Луганський національний аграрний університет

У статті узагальнено теоретико-методичні засади щодо визначення основних елементів маркетингового комплексу, розглянуто найбільш відомі маркетингові концепції, визначено оптимальний маркетинговий мікс, який забезпечить досягнення поставлених цілей перед підприємством.

To Theoretical and methodological basis determine the main elements of marketing mix are generalized in the article and the most widely used marketing concepts are considered resulted in stating optimal marketing mix providing the achievement of put forward goals by an enterprise.